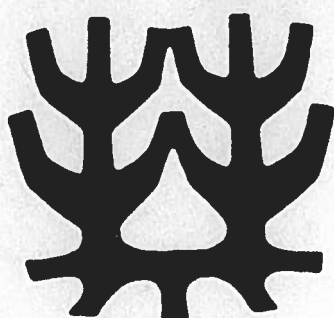


Norges Naturvernforbund

1989



...og inn i 90-årene

# NATURVERNFORBUNDETS LANDSSTYRE 1989-90

Leder Ragnar Vik, Oslo  
Nestleder Torbjørn Paule, Buskerud  
Eirik Wærner, Oslo  
Anne Kongsgaarden, Møre og Romsdal  
Anny Eriksen, Troms  
Terje Øiesvold, Nordland  
Anne Ulvik, Hedmark  
Karen Johanne Baalsrud, Hordaland  
Geir Arne Bore, Natur og Ungdom (fram til nov. 89)  
Kristin Asdal, Natur og Ungdom (fra nov. 89)  
Tom Christian Axelsen, sekretariatet

## Varamedlemmer:

Odd Arild Bugge, Møre og Romsdal  
Berit Fougner Gyllstrøm, Hedmark  
Jens Halvorsrud, Finnmark  
Ellen Birgitte Strømø, Oppland  
Roald Tobiassen, Troms

## Personlige varamedlemmer:

Yngve Kristiansen, Natur og Ungdom  
Åshild Egerdal, sekretariatet

## Sekretariatets leder:

Generalsekretær Jørn Siljeholm

## Naturvernforbundets ungdomsorganisasjon;

Natur og Ungdom  
Torggt. 34  
0183 OSLO 1  
tlf: (02) 36 42 18

113 lokallag  
3 ansatte  
9000 medlemmer

## MEMLEMSUTVIKLING I NATURVERNFORBUNDET

Fylke	%	Antall
Østfold	2,89	2 138
Oslo/Akershus	5,96	8 297
Hedmark	9,14	1 110
Oppland	9,40	2 513
Buskerud	12,24	1 605
Vestfold	1,59	1 848
Telemark	5,84	1 123
Aust-Agder	7,20	536
Vest-Agder	8,70	687
Rogaland	3,52	1 883
Hordaland	10,44	3 576
Sogn og Fjordane	22,84	823
Møre og Romsdal	20,61	1 387
Sør-Trøndelag	4,18	1 846
Nord-Trøndelag	9,91	832
Nordland	1,55	1 312
Troms	15,16	1 071
Finnmark	4,78	680
Svalbard	0,00	10
Natur og Ungdom	50,00	9 000
Totalt	100,00	42 523

**Naturvernforbundet har fått 17 nye lokallag i 1989 og har nå i alt 144 lokallag.**

Redaktør: Anders Gjesvik

## NATURVERNFORBUNDETS FYLKESLAG

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

tlf: (02) 38 35 20

Leder: Jens Gram

Østfold Naturvern

tlf: (09) 32 18 83

Leder: Birger Braadland

Naturvernforbundet i Buskerud

tlf: (03) 75 05 04

Leder: Luke Moynahan

Naturvernforbundet i Oppland

tlf: (062) 60 858

Leder: Knut Sterud

Naturvernforbundet i Hedmark

tlf: (066) 25 145

Leder: Tor Håby

Naturvernforbundet i Vestfold

tlf: (034) 82 297

Leder: Tron Mikkelsen

Naturvernforbundet i Aust Agder

tlf: (041) 42 983

Leder: Stig Olsen

Naturvernforbundet i Vest-Agder

tlf: (042) 85 660

Leder Kai Haugen

Naturvernforbundet i Telemark

tlf: (03) 55 49 73

Leder: Sjur Stokke

Naturvernforbundet i Rogaland

tlf: (04) 52 08 94

Leder: Rolf Egelanddal

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane

tlf: (057) 43 523

Leder Stein Malkenes

Naturvernforbundet Hordaland

tlf: (05) 31 38 51

Leder: Kai Grieg

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

tlf: (072) 42 818

Leder: Odd Arild Bugge

Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag

tlf: (07) 51 52 24

Leder Jens Hjort

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag

tlf: (076) 85 248

Leder: Beate Fasting

Naturvernforbundet i Nordland

tlf: (081) 26 033

Leder: Arne Farup

Naturvernforbundet i Troms

tlf: (089) 31 324

Leder: Hans Prestbakkmo

Naturvernforbundet i Finnmark

tlf: (084) 34 889

Leder: Odd Mathis Hætta

Natur og Ungdom

tlf: (02) 36 42 18

Leder: Marit Nyborg

# — Vekst eller sakte død

**—I 1989 har Naturvernforbundet kommet ordentlig ut på samfunnsarenaen. Forbundet har produsert mye miljøvern, og vi har hatt en klar medlemsvekst. Men forholdene er lagt til rette for en langt større vekst; vi har fått et samlet navn og et fleksibelt hus som kan tilpasse seg en større organisasjon. Nå står Naturvernforbundet foran et hamskifte; vi må vokse eller gå tilbake, sier generalsekretær Jørn Siljeholm.**

Siljeholm mener at Naturvernforbundet har oppnådd mye i 1989, men ikke nok.

—Forbrukerrettet miljøvern har slått igjennom, og forbrukerne er mobilisert. Det har blant annet presset celluloseindustrien til å redusere produksjonen av klorbleket papir. Vi har vært mer opptatt av å endre politikken enn å vinne i enkelt saker. Det har ført til en skjerping av den nordiske innsatsen mot overgjødsling av havet, at smelteverkene har lagt fram planer om drastiske reduksjoner i utslippene, og at vi endelig får en miljømerking av forbrukerverer. Både næringsliv og fagbevegelse har sagt at de ser Naturvernforbundet som en av de tyngste pådriverne i miljøkampen. Men til tross for flere hundre utspill i media, har vi hatt for få tunge utspill. Mangelen på tunge utspill tyder på at vi trenger flere erfarne generalister som saksbehandlere. Vi har heller ikke vært flinke nok til å bruke ressurspersoner innen klassisk naturvern, oppsummerer Siljeholm.

## Stortingsvalget

Naturvernforbundet engasjerte seg i stortingsvalget i fjor for å presse partiene i en grønn retning, og mot slutten av valgkampen ble miljøvern et viktig tema. Siljeholm mener at dette engasjementet ga et middels resultat.

— Vi ble for opptatt av å samle partiene i stedet for å vise ulikhetene. Dermed klarte vi ikke å avsløre realitetene bak alle de fine ordene. I dag ser vi

at mange av partiene slapp unna med juks. Senterpartiet, SV og Venstre hadde med mange av Naturvernforbundets egne krav i partiprogrammene, men vi burde forstått at en borgerlig regjering ikke vil regjere på Senterpartiets grønne premisser. De premissene ville gitt oss tidenes grønneste miljøvernminister. Men kritikken vi framfører mot flere partier i dag henter styrke fra de grønne partiprogrammene som vi presset fram i valgkampen. Samtidig har vi bidratt med kunnskap og forslag som er gjennomførbare i opportunistisk politikk også. Naturvernforbundet har fungert som de miljørådgiverne politikerne har manglet.

## Større vekst

I fjor økte medlemstallet i Naturvernforbundet med 7,5 prosent. I samme periode økte søsterorganisasjonen Danmarks Naturfrednings Forening medlemstallet med 25 prosent, og har nå 230.000 medlemmer. Siljeholm ser ingen grunn til å være tilfreds med økningen i Norge.

— Vi har en grønn bølge, og Norge er fullt av utstrakte hender som vil utføre miljøvern. Men bølgen varer ikke evig. Miljøproblemene vil øke, men vi risikerer at opinionen går lei. Vi er avhengig av å vokse for å få mer makt i miljøkampen, slik at vi oppnår grunnleggende resultater som endrer politikken i en mer miljøvennlig retning.

Siljeholm ser to viktige områder der Naturvernforbundet i

1989 har lagt forholdene til rette for videre vekst. Nå bruker langt de fleste av fylkes- og lokallagene Naturvernforbundets navn, mot tidligere å ha navn som ikke ble identifisert med organisasjonen. På denne måten blir Naturvernforbundet kreditert for alt som skjer lokalt og sentralt, og summen er større enn delene. Siljeholm mener at dette øker innflytelsen i media, politikk og opinion, samtidig som det øker det enkelte medlems stolhet over organisasjonen.

1989 var også året da sekretariatet flyttet inn i eget hus ved Akerselva i Oslo. De nye og fleksible lokalene gir gode muligheter til å tilpasse seg endringer og vekst.

## Hamskifte

Men Naturvernforbundet har allerede hatt en klar vekst. Siljeholm mener at Forbundet har vokst seg ut av sitt eget skinn, og at tiden er inne for et hamskifte.

—Naturvernforbundet opplever en forventningskrise. Vår «forretningsside» er å produsere miljøvern. Etterspørselen fra presse, næringsliv, politikere og byråkrater øker stadig. Vi har selv gjort disse partene avhengig av oss, og vi plikter å levere produktet miljøvern. Men vi har ikke kompetanse til å møte den økte etterspørselen, og vi risikerer å miste makt i viktige miljø saker som forurensning, energi og forbrukersaker. Næringslivet og forvaltningen blir stadig mer kompetente i miljø saker, særlig innen forurensning og energi

fordi det skjer størst endringer på disse områdene. Skal vi delta i den tyngste miljødebatten i årene framover må vi også se på disse områdene, og øke kompetansen ved å skaffe oss erfarne generalister. Vi trenger fagpersoner med politisk erfaring. Tempoet i miljøvernet øker, og det samme gjør kompetansen til næringslivet og politikerne. Derfor må Naturvernforbundet ha personer som raskt kan gripe en sak, og foreta en helhetlig vurdering av hva som bør gjøres. Vi skal ikke opptre som forskere, men som spissformulert motekspertise.

Kompetansehevingen hos motstanderne tvinger oss til å vokse for å opprettholde vår posisjon i miljøkampen. En stagnasjon blir i realiteten en tilbakegang, fordi motstanderne vokser fra oss.

## Internasjonalisering

Siljeholm mener at Naturvernforbundet må møte den internasjonaliseringen som pågår i miljøkampen.

—Det internasjonale miljøvernet er avgjørende for å vinne miljøkampen. Det holder ikke at vi hindrer den lokale forurensningen, når størstedelen av forurensningen kommer hit fra andre land. Nasjonalparker er meningsløse når skogen i parken dør på grunn av sur nedbør, og reinsdyrene får misdannelser og dør på grunn av tungmetaller i regnet fra Kolahalvøya. Vi må bli mindre opptatt av verdier og mer opptatt av effekter, og en effekttankegang forutsetter at vi ten-

– Tempoet i miljøvernet øker, og det samme gjør kompetansen til næringslivet og politikerne. Derfor må Naturvernforbundet ha personer som raskt kan gripe en sak, og foreta en helhetlig vurdering av hva som bør gjøres. Vi skal ikke opptre som forskere, men som spissformulert mot-ekspertise, sier generalsekretær Jørn Siljeholm.  
Foto: A-foto/Knut Snare

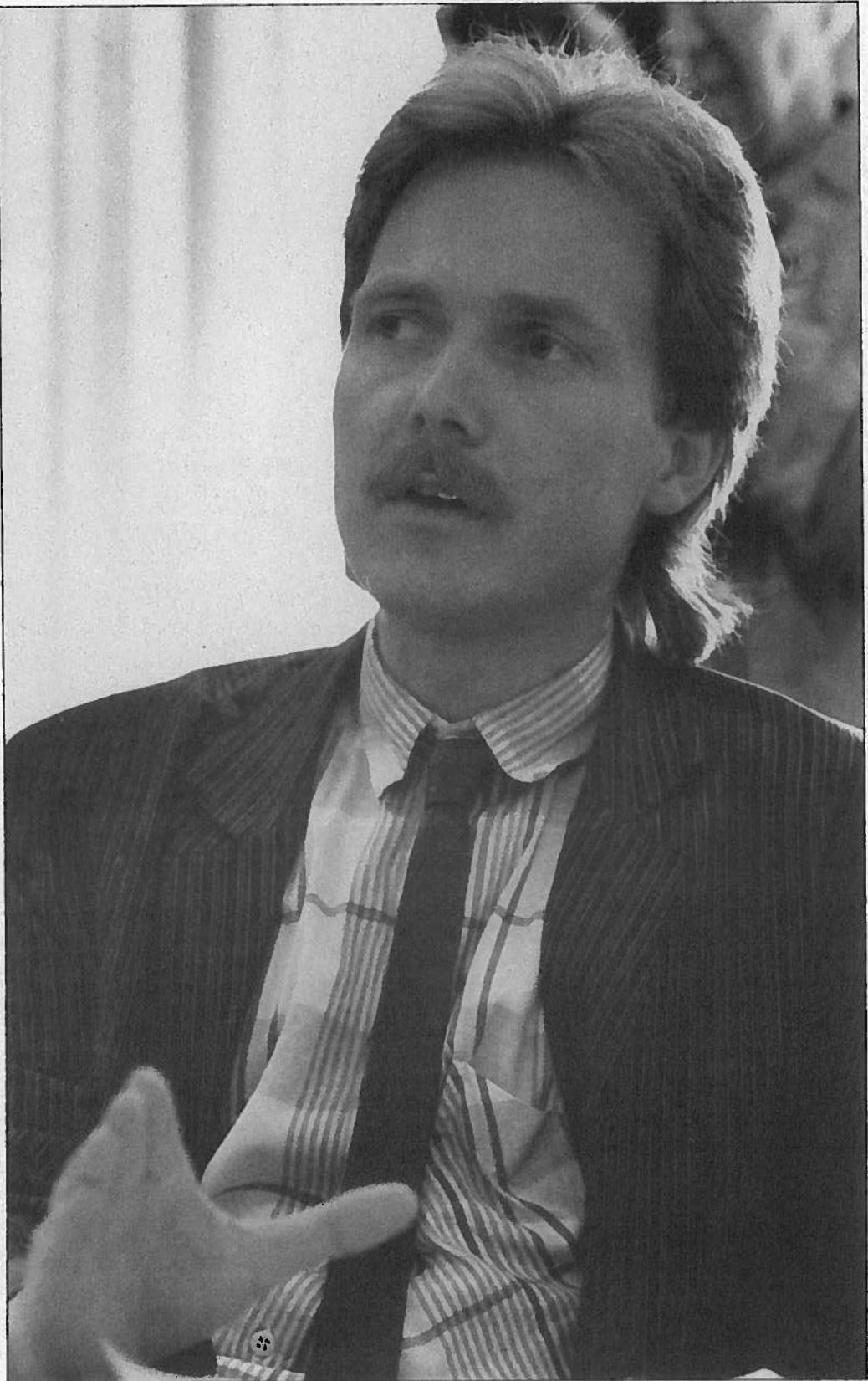
ker mer kontinentalt. Våre krav må gjenspeile internasjonale krav, og vi må være med å forme en norsk politikk som oppfyller de internasjonale kravene. Lokallagene må overvåke at disse kravene blir gjennomført i hele Norge. Internasjonaliseringen i miljøvernet vil også tvinge fram et tettere samarbeid mellom de forskjellige miljøorganisasjonene.

### Inn i 90-årene

Siljeholm ser to klare utfordringer for Naturvernforbundet nå ved inngangen til 90-årene. Den ene er å mobilisere langt større deler av befolkningen.

– Miljøproblemene er i ferd med å bli så store at de kan føre til avmakt i opinionen. Derfor må vi lansere utspill som hjelper folk til å endre atferd, slik at de forstår at det nytter å gjøre noe. Men avmakten må også møtes ved at vi understreker at vi kjemper for noe positivt, ikke bare i mot problemer. Her kan vi bruke det klassiske naturvernet til å lære folk å bli glad i naturen. Hittil har vi i for stor grad henvendt oss til idealister blant akademikere og øvre middelklasse, vi må klare å mobilisere hele befolkningen. Det betyr at vi må føre en politikk som også fanger opp de som i utgangspunktet ikke bryr seg om hvordan det går med miljøet. Vi må få med oss flertallet, slik at det kan presse både politikere og næringsliv.

Den andre store utfordringen Siljeholm ser i 90-årene er å unngå at Naturvernforbundet blir en idealistisk sekt. Indu-



strien og forvaltningen blir stadig mer kompetente i miljøspørsmål, og Naturvernforbundet må klare å følge med.

–Vi har lagt bak oss en fase der vi har påpekt mange av miljøproblemene, nå må vi gå inn i en fase der vi kommer med løsninger. For å komme med gjennomførbare forslag må vi ha kontakt med motpar-

ten, vi trenger dialogen samtidig med konflikten. Vi må spille på det samme brettet som politikerne og næringslivet, slik at vi kan analysere deres trekk. Vi må være realpolitiske og dyrke det muliges kunst, slik at vi kan oppnå konkrete resultater. Jeg tror vi har kommet så langt at vi er enige med motparten om målet, men vi må

krangle om midlene og framdriften. Hele tiden må vi være villige til å endre oss. Naturvernforbundet har livets rett så lenge organisasjonens eksistens fører til at det blir produsert mer miljøvern. Den dagen dette ikke er tilfelle, må vi enten endre oss eller opphøre, sier generalsekretær Jørn Siljeholm.

# Forbrukere med

1989 var året da vareprodusentene for alvor måtte begynne å tenke miljøvennlig. Naturvernforbundet mobiliserte miljøbevisste forbrukere, Forbrukerråd og presse for å tvinge produsentene i en grønn retning. Det viktigste våpenet i kampen var Miljøboka, som foreløpig er solgt i over 20.000 eksemplarer.

Tradisjonelt har forbrukerorganisasjonene vært lite miljøorientert, og Naturvernforbundet har vært tilsvarende lite forbrukerorientert. I mange år var forbrukerrettet miljøvern i beste fall et teoretisk begrep. Våren 1988 kom Naturvernforbundet med et utspill mot klorblekede bleier. Tre uker senere var de klorblekede bleiene forsvunnet fra markedet. Produsentene hadde innsett miljøets betydning i konkurransen om markedet. Naturvernforbundet innså hvilken makt som ligger i forbrukerrettet miljøvern.

## Miljøboka

I mars 1989 kom Miljøboka. Stadige forespørsler fra presse og forbrukere hadde vist behovet for en samlet oversikt over forbrukerspørsmål. I Naturvernforbundets sekretariat var det mange som visste noe om emnet, men kunnskapene var lite systematisert. Informasjonen ble derfor samlet og supplert med ytterligere opplysninger fra produsenter og andre instanser. Resultatet ble Miljøboka.

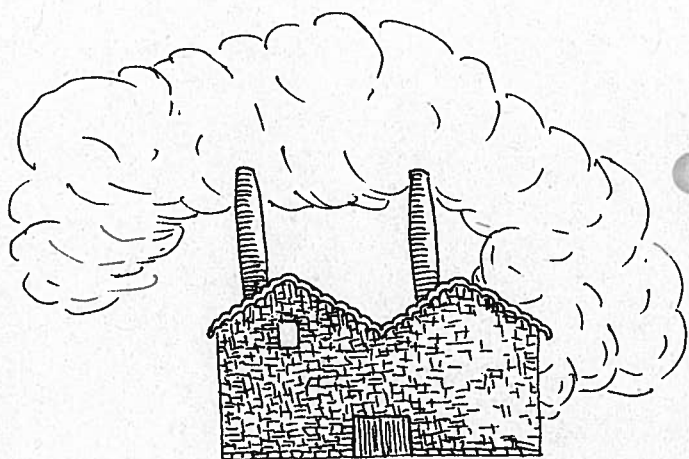
Miljøboka fylte et vakum i informasjonsbehovet, og ble en øyeblikkelig suksess. Boka fikk omfattende mediaomtale både i fjernsynet og i avisene. I løpet av en måned hadde 10.000 forbrukere skaffet seg Miljøboka. Mange av vareprodusentene viste også stor interesse for den, hva slags omtale fikk de-

res produkt i boka? Rett før lanseringen prøvde en av produsentene å stoppe Miljøboka fordi deres produkt hadde fått negativ omtale. I dag er boka solgt i over 20.000 eksemplarer, og forlaget planlegger å trykke enda flere eksemplarer.

Miljøboka gir oppskriften for en mer miljøbevisst hverdag. Den forteller deg hvilke varetyper du bør velge, og hvilke du bør la stå i butikkhylla. Det er bare de miljøvennlige varene som er navngitt, varer som er spesielt miljøskadelige blir omtalt i egne publikasjoner fra Naturvernforbundet. Produsentene skal få en mulighet til å legge om produksjonen uten å være svartelistet en gang for alle i Miljøboka. Boka gir også råd om hvordan forbrukeren kan opptre mer miljøvennlig i hjemmet og på reiser. Forbrukerrettet miljøvern er små løsninger på de store problemene, derfor inneholder Miljøboka en enkel gjennomgang av de største miljøproblemene. Det lille og private settes i sammenheng med det store og kollektive ansvaret. Hva må vi gå sammen for å få til?

## Privatisering av problemene

Forfatteren av Miljøboka, Jon Bjartnes, mener at en sterk forbrukervinkling innebærer en fare for en privatisering av miljøproblemene.



A.G.

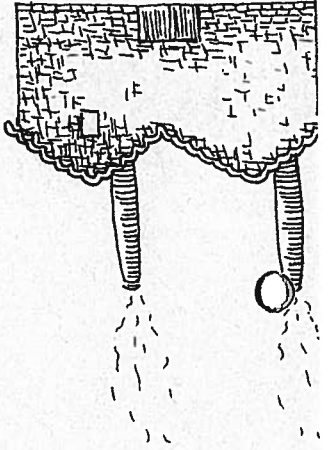


– Vi ser tendenser til at noen politikere bruker forbrukerrettet miljøvern til å skyve ansvaret for miljøproblemene over på enkeltindividet, samtidig som de fraskriver seg sitt samfunnsansvar. Men de klarer ikke å privatisere miljøproblemene så lenge som miljøbevegelsen opprettholder et stadig sterkere press mot både politikere og industri. Vi ser klart at innsatsen for forbrukerrettet miljøvern ikke minsker behovet for press mot beslutningstakerne. Forbrukerne kan ikke redde verden alene, sier Bjartnes.

Satsningen på forbrukerrettet miljøvern har gitt konkrete resultater. Press fra forbruker-

ne, dialog med bedriftene og mediaoppslag har fjernet eller redusert mengden av miljøskadelig varer i butikkhyllene. Stadig flere papirvarer er ubleket og resirkulert, kvikksølv-batterier må vike for bedre alternativer, fosfatvaskemidlene forsvinner og forbruket av blyholdig bensin synker. I 1989 har Naturvernforbundet også lagt forholdene til rette for at forbrukerrettet miljøvern skal gi enda større resultater framover; miljømerking av varer er drevet igjennom byråkratiet i samarbeid med Forbrukerrådet. Dermed får forbrukerne et viktig hjelpemiddel til å orientere seg i varejungelen.

# makt



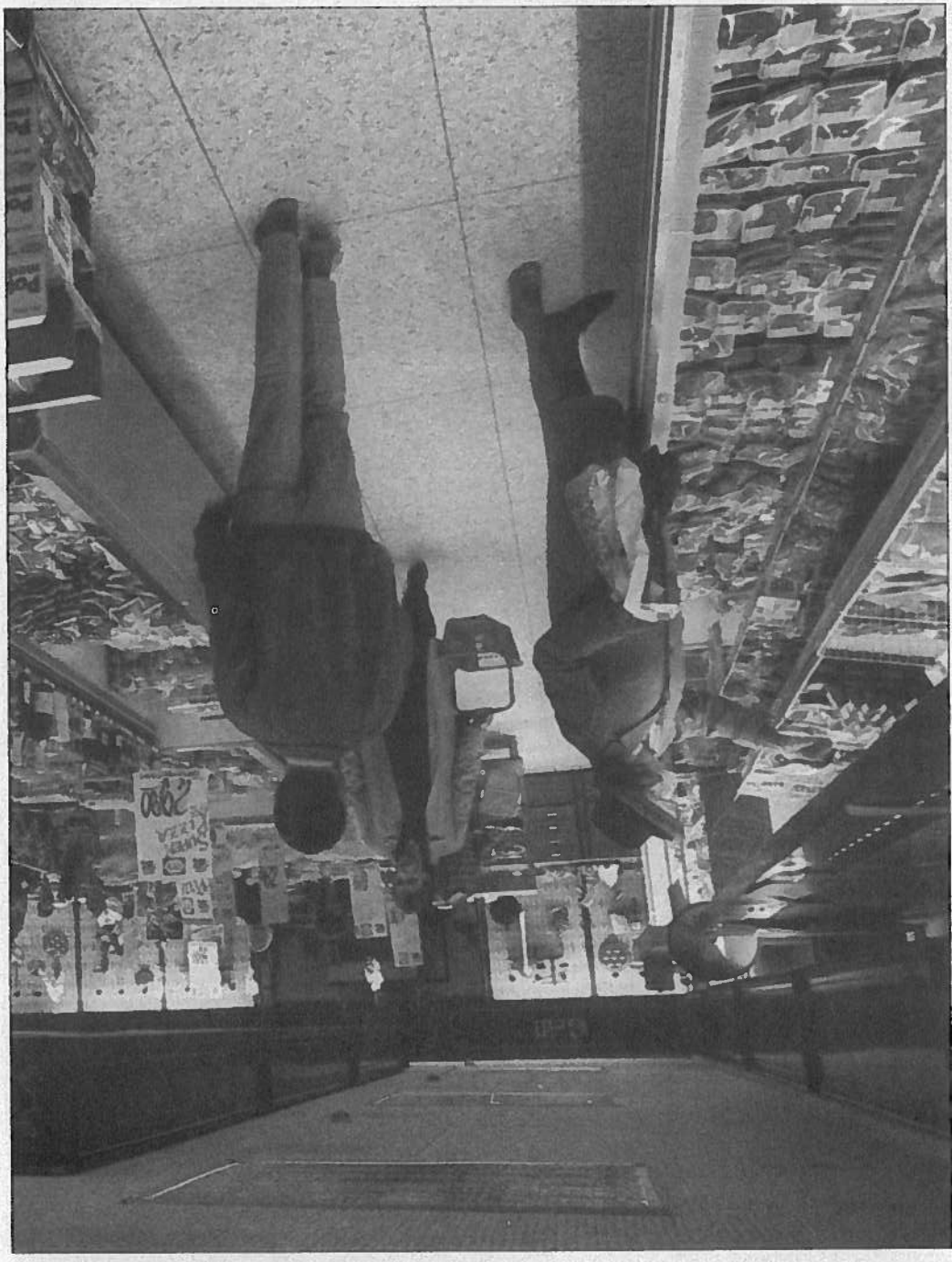
Presset fra forbrukerne har bidratt til å redusere mengden av miljøskadelige varer i butikkyllene.  
c/o: NTB

## 5 gode grunner til å mobilisere forbrukerne i miljøarbeidet:

1. Innflytelse. Forbrukerne har direkte innflytelse på produksjonen gjennom valg av produkt.
2. Handling. De våkner av apatien ved å kunne gjøre noe aktivt.
3. Bevisstgjøring. Den som er bevisst på egne handlinger blir også bevisst på andres. Du heller ikke klor i vasken, og godtar heller ikke klorutslippene fra fabrikken i bygda. Fra det lille til det store.
4. Moralsk. Den som fører en miljøvennlig livsstil står sterkere til å kritisere andre, både politikere og næringsliv.
5. Politisk. Styrker miljøbevegelsen og presser politikere. Men det er ikke all vareproduksjon som kan bedres ved forbrukernes press. Bjartnes mener at 4 kriterier må oppfylles for å kunne bruke forbrukerne til å presse fram mer miljøvennlige produkter.

## 4 kriterier må oppfylles for å kunne bruke forbrukerne til å presse fram mer miljøvennlige produkter:

1. Alternativ. Det må finnes gode alternativer som er klart mer miljøvennlige. Melk selges bare i klorblekete kartonger.
2. Synlig. Forskjellen i miljøvennlighet bør være synlig. Forbrukeren ser ikke om det er PVC i plasten.
3. Tilgjengelig. Det miljøvennlige alternativet må finnes i nærbutikken.
4. Konkursedyktig. Alternativet må kunne konkurrere på både pris og kvalitet.



N&M Bulletin:

# Lønnsom bråkmaker

I fjor høst fikk Naturvernforbundet et nytt talerør, og miljø-Norge fikk endelig sin egen nyhetsavis. I løpet av sitt halvårige liv har N&M Bulletin fått utvidet staben, doblet opplaget og mangedoblet annonseinntektene. Bulletinen går faktisk dundrende overskudd.

Tempoet i miljøvernet øker. Stadig flere snakker om stadig mer, raskere og raskere. Det er langt på vei tilfeldig hva avisene skriver om miljøvern, og en miljøsak blir raskt skjøvet ut av kjendis-sladder. Mange viktige saker blir aldri nevnt. Vissheten om dette gjorde at redaksjonen i Naturvernforbundet i fjor høst startet Norges første nyhetsavis for miljøvern.

## De raske nyhetene

Naturvernforbundet utga allerede magasinet Natur & Miljø seks ganger i året. Men kombinasjonen av lang trykningstid og sjeldne utgivelser gjorde at magasinet aldri ville kunne følge med i den raske nyhetsstrømmen. Redaksjonen bestemte seg for å la magasinet gå i dybden, mens den nye bulletinen kunne føles med i det viktigste av de raske nyhetene. De to har også forskjellige målgrupper; magasinet går hovedsakelig til medlemmene, mens bulletinen retter seg mot be-

slutningstakere som politikere, byråkrater, ledende miljøvernere, presse og næringsliv.

## Hurtig vekst

N&M Bulletin fikk en god fødsel. Første nummer avslørte at Statens forurensningstilsyn holdt tilbake sin langtidsplan fordi den ikke passet inn i Arbeiderpartiets valgkamp. Avsløringen preget hele valgkampen. Neste nummer av bulletinen meldte at Sissel Rønbeck ville gå av uavhengig av valresultatet. Det ble lagt merke til den nye miljøavisa, og den ble lest. Opplagstallet ble doblet fra 3000 til 6000. Redaksjonen ble utvidet fra 2 til 3 fast ansatte. Det viste seg at det finnes et stort stofftilfang innen miljøvern som aldri kommer fram i media. Sidetallet ble økt fra 8 til 12.

## Stort overskudd

Rent økonomisk har også N&M Bulletin blitt en dundrende suksess. Annonseinntektene er tju-doblet siden første

nummer, og ligger i dag på rundt 100.000 kroner for hvert nummer. I budsjettet for 1990 er det budsjettet med at bulletinen vil gi et rent overskudd på 800.000 kroner. Da er utgifter til lønninger, trykking og porto trukket fra.

## Talerør

Bulletinen er et talerør for Naturvernforbundet, den er med på å påvirke beslutningene og sette dagsorden. Det ble demonstrert da lederspalten i årets første utgave erklærte at fredningstida var over for miljøvernminister Hille Valla, og krevde at hun måtte komme med konkrete utspill. Pressen kom og intervjuet redaktøren som hadde skrevet lederen, og kritikken rullet videre i flere andre aviser. En snau uke senere innkalte miljøvernministeren til pressekonferanse for å redegjøre for hva hun holdt på med.

**N&M Bulletin 12.1.90**  
**NATUR OG MILJØ BULLETIN** NORGES NATURVERNFORBUND

Regjeringen trapper ned innsatsen: **Prioriterer ikke landbrukets utslipp**

Landsmite i Natur og Ungdom

Utslipp truer dyreliv i Vire (Oslofjord)

Norsk laks spiser kjøtt i Chile?

**N&M Bulletin 22.1.90**  
**NATUR OG MILJØ BULLETIN** NORGES NATURVERNFORBUND

**NÅ 12 SIDER - Grip sjansen, Hille Valla!**

Efter Bergens konferansen: Verden inkluderer PVK?

Ingen konsolidering av norsk miljøforskning

Naturvernforbundet til rettsak om Hardangerfjella

Teknologi: Hvite i Chile

Demokratiet drept av vellyst?

Er du ikke abonnent ennå? Bli med på baksetet.

**N&M Bulletin 9.2.90**  
**NATUR OG MILJØ BULLETIN** NORGES NATURVERNFORBUND

10.000 tonn kvernslemp: Ingen NF-kvav

NFT gir utslipp

Naturvernforbundet frykter granskning

Sti gir de herbeskader

Hydro truer skog i PVK-produksjonen

Miljøpapir holder leser i arkiv

Fiskerisjefen star alarm: **Svart hav skyldes seismikk!**

**N&M Bulletin 23.2.90**  
**NATUR OG MILJØ BULLETIN** NORGES NATURVERNFORBUND

Slipesaken på Hardangerfjella: **Bøndene truer med frilutsliv-boiko**

Is sjøer drivhuseffekt i Arktis

Hviten svar kraft-Norge på budet

Naturvernforbundet har et medlemsparlament

Hydro liker ikke PVK-budene

**N&M Bulletin 9.3.90**  
**NATUR OG MILJØ BULLETIN** NORGES NATURVERNFORBUND

**Soldater fikk kreft etter atom-prøver**

OK - krite den stimerker

Genetikk: Regjeringen prøver?

Matjordra forsvinner

Full veier for rovdjrene

Bamt laks etter fiskeriet

Leder: Falat Sjøe

**N&M Bulletin 23.3.90**  
**NATUR OG MILJØ BULLETIN** NORGES NATURVERNFORBUND

Manglende KFK-kontroll: OK sier SFT

Ny generalsekretær: Hareide eller Killingland?

NSB med sveiket miljøprofil

KGB: Spire gift!

Lansinger vi kan leve med?

**Hull i ozonstatistikk**

**N&M Bulletin 6.4.90**  
**NATUR OG MILJØ BULLETIN** NORGES NATURVERNFORBUND

Naturvernforbundet brir med Utders vingsdep

Dikotiner i sigarstrøk

Miljøelt minister i Brasil

Næringsdepartementet avslør

Den nye generalsekretæren

La plattformene stå!

Bruk pengene til noe annet.



# BLEKKULF

Norske barn vet at jorda er syk. Men en sykdom uten behandlingsmuligheter skaper bare angst og apati. Miljøvernklubben «Blekkulfs venner» vil vise at det nytter å gjøre noe med pasienten, og har allerede fått 2000 medlemmer.

Blekkspruten Blekkulf og vennene hans ble skapt ved bryggekannten der Bente Roestad fortalte historier til sin fem år gamle nevø mens de fisket abber. I januar i fjor skrev hun bok om Blekkulf i samarbeid med Naturvernforbundet, som garanterte for opplaget. Roestad er ansatt i barne- og ungdomsavdelingen i fjernsynet. I sommer opptrådte Blekkulf både på fjernsyn og i radio, og reaksjonen uteble ikke. Barna synes det var ille at noen kastet søppel i hodet på Blekkulf, eller tømte ut klor som sved i øynene på fisken Sprelline. Over 40.000 barn ringte til NRK, og sa at de ville være med å gjøre havet rent.

### Barn handler

Den voldsomme responsen etter radio- og fjernsynsprogrammene viste behovet for en miljøvernklubb for barn, og Naturvernforbundet opprettet «Blekkulfs venner».

-Vi voksne snakker mye om miljøproblemene, men vi sier

lite om hvordan vi kan løse dem. Barn skjønner at problemene er alvorlige, og blir redd for hvordan det skal gå med naturen. Men kjennskap til problemer uten kjennskap til løsninger skaper bare angst og apati. I «Blekkulfs venner» er vi opptatt av løsningene. Ikke på de store globale problemene, men på de små der vi kan gjøre noe selv, sier Solfrid Foss, som er leder for klubben.

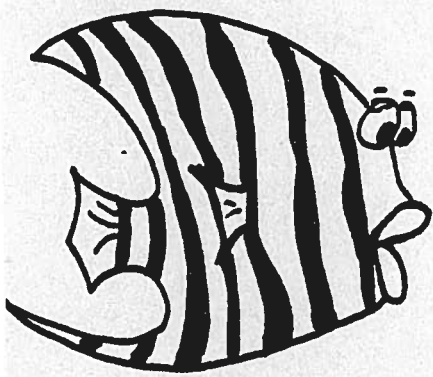
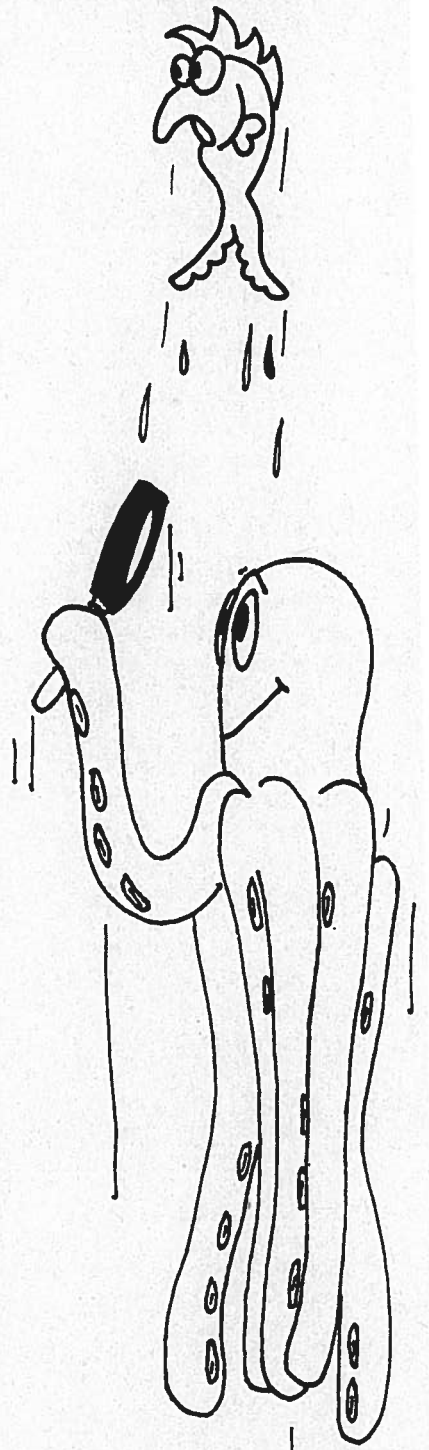
Hver uke mottar hun flere brev fra medlemmer som er opptatt av miljøet. Alle brevene blir besvart, enten personlig eller i klubbavisa. Brevne viser at barna ikke nøyer seg med å registrere miljøproblemene. Barna forteller bilisten at han skal skru av motoren som går på tomgang, og den lokale bokhandleren blir spurt om hvorfor han ikke selger resirkulert papir.

### Verving

«Blekkulfs venner» er en miljødetektivklubb. I klubbavisa blir barna oppfordret til å være

miljødetektiver som avslører miljøsyndere i hverdagen. Flere steder er det allerede opprettet lokale miljødetektivklubber, og målet er at det skal bli mange flere. I dag har «Blekkulfs venner» omlag 2000 medlemmer, men klubben vokser raskt. Hver uke er det 50-100 nye barn som vil bli miljødetektiver. Hittil har vervingen stort sett foregått ved hjelp av jungeltelegrafene. Medlemmene har fått venner eller hele klassen til å melde seg inn i klubben.

I år satser «Blekkulfs venner» på en intensiv verving. I samarbeid med Narvesen blir det arrangert miljødetektivkonkurranse og verving. Til sommeren går Blekkulf-serien i reprise på fjernsynet. Fornøyesparken Tusenfryd ved Oslo skal vise Blekkulf-teater for barna, og etterpå kan de kjøre med en egen Blekkulkarussell. Blekkulf satser på å få 5000 nye venner i løpet av 1990.



# Fylkeslag i vekst

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane har hatt et hektisk år. Bølgene bragte 340 tonn olje inn til kysten ved det lille tettstedet Solund. En enorm dugnadsinnsats hindret de verste naturødeleggelsene, men innsatsen viste samtidig behovet for en beredskapsplan ved omfattende miljøtrusler. En gledelig bølge rullet også over Sogn og Fjordane i året som gikk. Fylkeslaget økte medlemstallet med 23 prosent.



Svart, seig olje dekket hele kyststripen ved Solund.

Foto: NTB/Torolf Engen

21. oktober 1989 gikk skipet Mercantil Marica på grunn ytterst i Sognefjorden, og 340 tonn med olje ombord ble båret av bølgene inn mot kysten. De vestlige fylkeslagene slapp alt de hadde i hendene og kastet seg rundt. Naturvernforbundet Hordaland klarte i løpet av et drøyt døgn å skaffe nødvendig mat og utstyr som støtte fra næringslivet. En leid ferge ble entret av hundre frivillige, og ferga stevnet mot Solund i Sognefjorden og oljesølet. Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane stilte opp og tok seg av hordene med informasjonshungrige journalister. Da det verste var over, ga både Statens forurensningstilsyn og lokalbefolkningen uforbeholden ros til Naturvernforbundets innsats.

## Beredskapsplan

Oljeutslippet viste politikerne og opinionen hvilken ressurs Naturvernforbundet er. Men fylkesleder i Sogn og Fjordane, Stein Malkenes, mener at hendelsen også viste behovet for en beredskapsplan. – Vi måtte etablere et system før vi kom skikkelig i gang.

Hvis vi hadde hatt en beredskapsplan kunne vi vært raske og mer profesjonelt på plass. Denne gangen klarte vi oss bra, men hva gjør vi den dagen en plattform eksploderer i Nordsjøen?

Malkenes mener at både fylkeslagene og Naturvernforbundet sentralt trenger beredskapsplaner med aksjonsrutiner for oljeutslipp og andre alvorlige miljøtrusler. En slik plan skal fastlegge ansvarsfordeling og rutiner for feltarbeid og opprydning, transport, innkvartering, og kontakt med media og forvaltningen. Fylkesstyret kan fungere som ansvarsgruppe, men det må knytte til seg en kompetansegruppe med ekspertise på de forskjellige saksområdene. Malkenes foreslår at Naturvernforbundet setter av en sentral pott til å frikjøpe nøkkelpersonene i beredskapsplanen.

– En beredskapsplan vil heve ambisjonsnivået til Naturvernforbundet. Det er nødvendig fordi opinionen på mange måter har tatt oss igjen. Vår oppgave er å være en spydspiss, og legge premisene for miljøvernet.

Naturvernforbundet i Sogn og Fjordane har øvet press på myndighetene for å få en rask og skikkelig opprydning i Solund, og kommet med konkrete forslag til bedring av norsk oljevern. Men press og kritikk er hele veien kombinert med samarbeid med myndighetene. Malkenes er bevisst på at kritikken må følges opp med konstruktive forslag.

## Et skritt videre

Sogn og Fjordane hadde den høyeste prosentvise økningen i medlemstallet i fjor, med 23 prosent økning. Dette resultatet ble nådd uten noen aktiv vervekampanje. Malkenes mener at suksessen skyldes grundige og seriøse innspill som har skapt tillit både i befolkningen og forvaltningen. I år blir det satset på aktiv verving av både personer, skoler, bedrifter og kommuner.

Et bedriftsmedlemskap kan koste det tidobelte av et personlig medlemskap. Malkenes vil satse på et bredt engasjement gjennom mange medlemmer.

– Naturvernforbundets aktivitet har en tendens til å samle

seg rundt ressurspersoner. Når ressurspersonene er utslitt, skrumper aktiviteten inn. Vi må ha en bred medlemsmasse for å sikre en stabil aktivitet.

Sogn og Fjordane har halvårlige fellesmøter med fylkestyret og representanter for lokallagene for å organisere ressursene. Her har lokallagene fått ansvaret for et saksområde i tillegg til sitt geografiske område. Et lokallag har forbrukersaker, et annet avfallsproblematikk. Dette ser ut til å fungere godt, men det er grenser for hvor mye aktiviteten kan økes gjennom bedret organisering.

– Vi har hverken et kontor eller noen fast ansatte i Sogn og Fjordane, all aktivitet må utføres på fritida. Det begrenser aktivitetsnivået, selv om både medlemstallet og saksmengden øker. Nå må vi vurdere å ta et skritt videre ved å få eget kontor med en eller flere ansatte. Det krever at vi skaffer støtte fra både næringsliv og forvaltning, men vi må også diskutere om en større del av Naturvernforbundets penger skal brukes lokalt, sier Stein Malkenes.

# Lokallag er framtida

**– Naturvernforbundets største styrke er medlemmene og lagene. Lagenes betydning og innsats i miljøkampen øker stadig. Presset har økt i flere år, og vi nærmer oss grensen hva lagene kan make uten ekstra ressurser, sier organisasjonssekretær Åshild Egerdal.**

Egerdal mener at organisasjoner som Bellona ikke reduserer Naturvernforbundets betydning i kampen for et bedre miljø.

– Naturvernforbundet har en tradisjon og en ideologi på et bredt miljøsyn, både i sak og metode. Bellona arbeider stort sett bare med industriforurensning, og aktiviserer bare noen få ansatte som heltidsmiljøvernere. Naturvernforbundet er opptatt av både forurensning og klassiske naturvernsaker, og i dette arbeidet aktiviserer vi mange mennesker over hele landet, sier Egerdal.

Naturvernforbundet har i 1989 arbeidet med flere klassiske naturvernsaker. Vern av arter, områder, barskog, vassdrag, havet og ulven er gode eksempler. Egerdal mener at det klassiske naturvernet fremmer gleden og respekten for naturen, holdninger som er en drivkraft i kampen mot de globale forurensningene. Hun ser at drivhuseffekten er langt mer alvorlig enn en truet ulvestamme. Men det er en sammenheng. Vi må kjempe for å bevare miljøet ulven skal leve i, og det er en lang kamp. I mellomtiden må vi sørge for at den siste ulven ikke dør ut.

Naturvernforbundet bruker en del av budsjettet til å fange opp publikums engasjement i miljøkampen. Egerdal mener at dette er en riktig bruk av ressursene.

– Vi gir opinionen en kanal for sitt engasjement, og de opplever at det nytter å gjøre noe. I motsatt fall risikerer vi at det brede engasjementet forsvinner fordi folk gir opp, og

uten opinionens støtte har vi tapt hele miljøkampen. Bellona gjør en god jobb med å grave opp giftønnene. Folk ser at det er ille. Men hva så? Hva skal de gjøre? Helter kan vekke folk, men de mobiliserer ikke massene.

## Desentralisering

I løpet av det siste året har Egerdal sett hvordan presset mot fylkes- og lokallagene øker. Opinionen og forvaltningen vil at lagene skal jobbe

har generelt vært for dårlig. Hensikten med en strukturrendring er å skape klarere linjer og roller i hele organisasjonen.

Egerdal peker på at landsmøtet skal vurdere å overføre større ressurser til lokallagene. Hun ser lokallagene som grunnlaget for Naturvernforbundets framtid. Det ligger to argumenter bak dette synet. Det ene er at lokallagene arbeider i lokalsamfunnet der folk bor, og at denne nærheten gjør det lettere å fange opp fol-



med stadig flere saker. Egerdal mener at presset mot lagene har økt i flere år, og at de nærmer seg grensen for hva de kan make med dagens ressurser.

– Jeg er veldig fornøyd med lagenes innsats. De legger ned et enormt arbeid i et bredt spekter av saker, og vinner mange av dem. Men ressursene strekker ikke til, derfor er det viktig at hele strukturen blir diskutert på landsmøtet i år. Fylkeslagene fungerer ofte som store lokallag, men hensikten var at de skulle koordinere hele aktiviteten i fylket i tillegg til sitt eget arbeid med miljøvernsaker. Kommunikasjonen mellom leddene i organisasjonen

kelig engasjement. Det andre argumentet er at forvaltningen i stadig større grad delegerer myndighet og ansvar ned til kommunenivå. Da sitter lokallagene nær beslutningstakerne.

## Enhet

– Landsmøtet må ta et politisk valg, desentralisere eller sentralisere? Mange forhold taler for en mer omfattende desentralisering av Naturvernforbundets ressurser. Men for omfattende desentralisering betyr svekket arbeidskapasitet på sentralt nivå, som må ta seg av store nasjonale og internasjonale saker. Vi kan ikke løse drivhuseffekten lokalt. Dess-

uten må vi ha et sekretariat som sikrer en enhetlig linje. Hvert enkelt lokallag får tyngde ved å representere en stor organisasjon. Når lokallaget i Sarpsborg protesterer mot utslippene fra Borregaard, så blir det gjort på vegne av en organisasjon som representerer 45.000 nordmenn. Da må vi ha et ledd som sikrer representativiteten.

## Skolering

Egerdal mener at en strukturrendring ikke er nok alene. Hun vil endre tenkemåten til personene i strukturen også. Derfor har hun laget en langsiktig skoleringsplan for ledelse, planlegging og organisasjonspsykologi.

– Vi er en samling idealister som skal redde verden, men vi må lære oss å bruke ressursene bedre. Naturvernforbundet må ha dyktige ledere på alle nivåer. Ledere som kan prioritere de sakene der innsatsen gir størst uttelling. Vi kan ikke gjøre alt. I dag er det mange som gjør en kjempejobb i det stille. De må lære å bruke media slik at innsatsen synes. Nye medlemmer kommer når de ser innsats og resultater.

Naturvernforbundet har økt medlemstallet med 7,5 prosent i 1989. I samme periode økte medlemstallet i Natur og ungdom med nærmere 50 prosent. Egerdal mener det viser at Naturvernforbundet ikke har vært aktive nok i vervingen.

– Medlemmene i Natur og ungdom må forlate organisasjonen når de fyller 25 år. Da burde det være en selvfølge at de går over til oss, men mange gjør ikke det. Vi må bli flinkere til å gi et tilbud til unge voksne, ellers risikerer vi en forgubbing i Naturvernforbundet. Vi må hele tiden klare å skaffe nytt blod til organisasjonen, det er medlemsmassen som gir oss makt. Målet må være fem ganger flere medlemmer og ti ganger større politisk makt. Jeg mener at et medlemstall på 200.000 er realistisk i år 2000. Forutsatt at vi gjør jobben vår så godt vi kan, sier organisasjonssekretær Åshild Egerdal.

## **Naturvernforbundet har i 1989 jobbet innen et bredt spekter av natur- og miljøvernsaker:**

- ressursforvaltning i Barentshavet
- rovdyrforvaltning
- industri
- bioteknologi
- forurensning i Nordsjøen
- naturvern/skogbruk (barskog, fjellskog, flerbruk)
- internasjonal luftforurensning
- samferdsel
- matbestråling
- radioaktiv forurensning
- støy
- motorisert ferdsel i utmark
- energi/gasskraft
- miljøavgifter
- forbrukerrettet miljøvern
- tidsskriftene Natur & Miljø og N&M Bulletin
- Blekkulf

### **NATURVERNFORBUNDET 1989**

Omsetning i 1989; 13 millioner kroner

#### **Store inntektskilder;**

medlemskontigent  
gaver  
salgsartikler  
statsstøtte  
tidsskriftet N&M Bulletin

#### **Store utgiftsposter;**

tidsskriftet Natur og Miljø  
informasjonsvirksomhet  
drift av organisasjonen  
lønnsutgifter

### **NORGES NATURVERNFORBUND**

Nedre gate 5  
Postboks 2113  
Grünerløkka  
0505 OSLO 5  
Tlf: (02) 71 55 20  
Fax: (02) 71 56 40